

מראי מקומות- זבחים ס"ח

יעקב (מ"ו, ב'), דצייד דכיון דמעיקרא היתה דין עולה לקרבן זה, א"כ י"ל דשוב לא שייך שיהי' עליו תורת חטאת, שהרי כיון דמוטל עליה להביא חטאת, הרי קיי"ל דכל דבר שבחובה אינה באה אלא מן החולין, וא"כ, נמצא דשפיר יכול להיות קרבן חטאת, וממילא יצא מידי מעילה, אבל לענין לצאת ידי חובתה, לא שייך זה כיון דלא באה מן החולין. אלא דהעיר דכיון דתוס' לא כ' כן, משמע דס"ל דבאמת זה נחשב באה מן החולין.

(ג) **למיסק לי' לחובה מי אמר**- ולענין אם הקרבן כשר, דהיינו אם הכהנים יכולים לאכול ממנו, ע' **במנחת אברהם** (עמ' שיב) שהביא שהשפת אמת לעיל (סו:) דייק מלשון הגמ' דרק אין עולה לחובה, אבל הקרבן כשר ונאכל לכהנים, ולכך אין בה מעילה (ולפי ההסבר של הקהלות יעקב הנ"ל, זה א"ש בפשיטות). וכן הביא מהמקדש דוד (סי' כ"ח) דלפי מש"כ תוס' בתי' הב' דמה שאינו עולה לחובה הוא רק מדרבנן, א"כ שפיר י"ל דאף דאינו עולה לחובה, מ"מ הקרבן כשר לאכילה. אבל כ' דפשוט דברי תוס', דמדמה זה לזריקת פיגול דמוציא מידי מעילה, משמע דגם אסור באכילה, והביא שכ"כ הלקוטי הלכות.

(ד) **מלך בשמאל**- הק' המרומי שדה, מה ענין שמאל דנקט טפי משאר פסולים. וביאר דהוי משום דס"ד דבשמאל לא מיקרי מליקה, כמו בטעם מלך בסכין, דהטעם דמשום דלא מיקרי מליקה כלל, וה"נ ס"ד בשמאל, משא"כ בשאר פסולים, דשפיר הוי מליקה, רק דהתורה פסלן.

(ה) **שחט חולין בפנים וקדשים בחוץ**, אינן מטמאות בבית הבליעה- פרש"י, אע"ג דבפנים אין שחיטה לעוף, וכן בעוף קדשים אין שחיטה בכל מקום, וכו'. ודייק בחי' הגרי"ז, דמשמע מדברי רש"י דהחסרון בשחיטת עוף בפנים הוא משום המקום, דלא מצינו שחיטת העוף בפנים, והק' דהא לא

(א) **קבעה נדרה, צריכה שתביא עוד ה' פרידין**- פרש"י, משום דצריכה להביא עולת חובתה עם עולת חובה ביחד. והק' השפת אמת, כיון דכבר נפטרה מחובתה, מה תועלת בהבאת עולת חובה שאין עליה חובה. וכ' דצריכין לפרש דמ"מ, כיון דרצתה להרבות קרבן גדול להיות נוסף ב' פרידות על החוב, צריכה להביא ביחד קרבן גדול, דהיינו ג' ביחד [ולכא"ו כן משמע מפרש"י, וכ"כ השטמ"ק, דכ' דלא כ' דצריך להביא הנדבה עם חובתה, אלא עם "מין חובתה", ומשמע דא"נ, אין צריך להיות על הם החוב ממש]. והביא מהתפארת ישראל בקינים שם שכ' דאפי' אם אמרי' דמצוות אין צריכות כוונה, מ"מ אם מכוין שלא לצאת, הרי אינו יוצא, וא"כ י"ל דעדיין היא חייבת. אבל כ' התפא"י דזה אינו, חדא דלא משמע כן, ועוד, הא בן עזאי מצריך להביא ב' חטאות מטעם שכבר הביאה עולתה, וצריכה להביא חטאת המתאים עם עולתה, ואם כדברי התפא"י, הרי עדיין לא דין עולתה בכלל.

(ב) **אימר דאמר ר' יהושע לאפוקי מידי מעילה, למיסק לי' לחובה מי אמר**- פרש"י, שתהא עולה נעשית חטאת בשביל ששינה בה. והק' תוס', מ"ש זו מזו, וכ' בתי' הב' דמדאורייתא שפיר נעשית חטאת אף לעשות בה חובה, ורק מדרבנן אמרי' דאינה מקיים חובתה. ודייק בתי' הגרי"ז דס"ל לרש"י דמה דאינו עולה לשם חובה הוא משום דבאמת אינה נעשית חטאת לענין זה, אף מן התורה, ורק בנוגע לאפוקי מדין מעילה נעשית חטאת. והק', מה שייך דבר זה, איך שייך לומר דלענין לאפוקי מידי מעילה הוי חטאת אם באמת אינו חטאת כלל לענין לאפוקי מידי חובה, וכמו שהק' תוס'. וביאר **במנחת אברהם** (עמ' שיג) דס"ל לרש"י דאף דדין המשכה לא קיים למסקנה לענין גוף הקרבן שיהי' נעשית חטאת, אולם לענין דין עשייה של חטאת העוף, שפיר קיים דין המשכה, וא"כ אי"ז נחשב עשיית עולה בכלל אלא עשיית חטאת, וכיון שאין כאן עשיית עולה בפסלות כלל, אלא עשיית חטאת, וזה אינו חטאת, א"כ נמצא דהו"ל כקדשים שמתו, וממילא לית בהו דין מעילה. וע"ע בקהלות

תירוצו מעיקרא, ומהו השו"ט. וכ' ליישב דאף דכוונת התרצן מעיקרא הי' לומר דבאמת אינו עבודה, וכמש"כ רש"י, אבל המקשן סבר דכוונתו היתה דכיון דלא מצינו בשום מקום שהקפיד התורה על כהן לשחיטה בקדשי מזבח, א"כ ע"כ לענין קדשי מזבח לאו עבודה היא, ורק לענין קדשי בדק הבית הוי עבודה. וע"ז הק' לו, דאם לגבי קדשי בדק הבית עבודה היא, כש"כ לענין קדשי מזבח צריך להיות עבודה. ומשני דלא הי' דעתו מעולם לומר דעבודה היא לגבי קדשי בדק הבית, אלא דכוונתו היתה לומר דלאו עבודה היא, אלא גזה"כ.

(ט) **ונילף מבמה - פרש"י בכת"י**, דהיינו דזר הי' כשר בבמה, דעבודתה בבכורות. והק' בגליון, הא בשעת היתר הבמות הכל כשרים בבמה, ולא רק בכורות, ולא הי' עבודה בבכורות רק קודם הקמת המשכן. וכ' המקדש דוד (כ'), ד' דרש"י בא בזה ליישב קו' תוס' כאן, דהעיר דהי' יכול ליישב קו' הגמ' דונילף בבמה דסוגיין אתי כמ"ד דאין מנחה ועופות בבמה, דהיינו דאין ללמוד מבמות כיון דאין באין לילף דיני מליקה, וא"כ י"ל דאין שייך ללמוד מבמות דלא היו בהו עופות. וע"ז השיב רש"י דאין למדין מבמות בשעת היתר הבמות, אלא למדין מבמות של קודם הקמת המשכן, ובבמות אלו שפיר היו עופות לכ"ע, וא"כ שפיר למדין ממנו.

מצינו שכן יש איזה קפידא על המקום, דאין שחיטת העוף בפנים, אלא דלענין קדשים מצינו, דלא מצינו שחיטה בעופות קדשים, אלא מליקה. ולכן הוא ביאר דהחידוש דמתני' אינו משום דלא מצינו שחיטה בפנים, אלא משום דאף דלכא"ו הוי חולין בעזרה, ולכן הו"א דאינו שחיטה כלל גם לענין לטהר מידי נבלה, קמ"ל.

(ו) **מ"ש שמאל, דאית לי' הכשירא ביוה"כ - הק' בחי' הגר"ח על הרמב"ם** (סוף הל' תמידין ומוספין, בנוגע גמ' במנחות הדומה לזה), מ"ש דנקט קטורת דיוה"כ, הרי גם בקטורת דכל השנה לא הי' צריך להוליכו דוקא בימין, וא"כ לכא"ו נראה משם דשייך עבודה בשמאל, וא"כ שפיר י"ל דמליקה בשמאל אינו מטמא בבית הבליעה. וכ' הגר"ח להוכיח מזה דהולכת דקטורת לא הוי דין הולכה דעבודה כלל, ולכן אין רא' משם בכלל שיש דין עבודה בשמאל. ובחזון איש (מנחות כ"ב, ז') אי' דמה דנקט של יו"כ היינו משום דאע"ג דהולכת הקטורת של יו"כ מעכב כפרה, מ"מ כשר בשמאל.

(ז) **דאית לי' הכשירא ביוה"כ - כ' החזון איש** (מנחות כ"ב, ז') דהכשר שמאל דקטורת דיו"כ היינו בין ההולכה ובין החפינה, דמחפינו מקטירין לי', וגם החפינה עצמה היתה בשמאל. וכ' דאפשר דמה דנקט דוקא ההולכה, היינו משום דהקטרה וחפינה בשותפות דימין עביד לה, משא"כ ההולכה דהשמאל לבדו מוליכה, ועוד דבחפינה וההקטרה עיקר המצוה כן הוא, אבל בהולכה הותר רק משום דלא אפשר, אלמא אפי' היכא דאין עיקר מצוותה בשמאל שייך שיהי' כשר בשמאל.

(ח) **ולאו כל דכן הוא, וכו' - ע' במיוחס להרשב"א במנחות (ו:)** שנתקשה בשו"ט של הגמ', דמתחלה השיב לו דשאני פרה דקדשי בדק הבית הוא, ופרש"י (כאן) דא"כ אין עבודה שלו חשובה עבודה, אלא משום גזה"כ הוא, ושוב הק' לו דקדשי מזבח הוי כש"כ, איזה כש"כ הוא זה, הרי אמרי' דגזה"כ הוא. וזהו מה שהשיב לו, דכמראות נגעים הוא, דאינו עבודה, וזה הי' באמת